

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPOŅISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

11. FEBRUĀRĪ

Nr. 6 (317)

Latvijas Komunistiskās (boļševiku) Partijas Centralās Komitejas

AICINĀJUMS

visiem vēlētājiem, strādniekiem un strādniecēm, zemniekiem un zemniecēm, Padomju Armijas un Jūras Kara Flotes karavīriem, intelligenci

Biedri!

1951. gada 18. februārī mūsu republikas darbaļaudis vēlē Latvijas Padomju Socialistiskās Republikas Augstākās Padomes deputātus.

Priekšā stāvošajās vēlēšanās, tāpat kā pagājušajās vēlēšanu kampaņās, Latvijas Komunistiskā (boļševiku) Partija iet ciešā savienībā, vienotā blokā ar bezpartejiskajiem strādniekiem, zemniekiem un intelligenci. Nesatricināmais staliniskais komunistu un bezpartejisko bloks ir dabisks un dzīvotspējīgs, tas pierādījis savu lielo spēku. Pie mums, PSR Savienībā, komunisti un bezpartejiskie sastāda vienu kopēju, saliedētu padomju ļaužu kolektīvu. Viņi kopīgi cēla un nostiprināja Padomju valsti, kopīgi karoja un lēja savas asinis frontēs mūsu Dzimtenes brīvības un diženuma vārdā, kopīgi cīnās par komunisma uzcelšanu mūsu zemē.

Boļševiku partija iemantojusi tautā lielu mīlestību un bezgalīgu autoritāti, jo Ļeņina-Stalīna partijas politika atbilst darbaļaužu masu vitalajām interesēm. Priekšā stāvošajās republikas Augstākās Padomes vēlēšanās Latvijas Komunistiskā (boļševiku) Partija tāpat kā līdz šim palaužas uz vēlētāju pilnīgu uzticību un atbalstu tāpēc, ka padomju ļaudis daudz gadu pieredzē ir pārliecinājušies, cik pareiza ir boļševiku partijas politika.

Komunistiskā partija norādīja Latvijas darbaļaudim ceļu uz atbrīvošanos no kapitalistiskās verdzības un noveda viņus pie uzvaras pār fašistisko diktatūru, pie padomju varas nodibināšanas. Lielā Ļeņina-Stalīna partija izveda latviešu tautu uz gaišo socialisma ceļu.

Savienoto un autonomo republiku Augstāko Padomju vēlēšanu priekšvakarā padomju tauta ar gandarījumu atskatās uz milzīgo radošo darbu, kas veikts Stalīna pēckara piecades laikā. Boļševiku partijas un padomju tautas lielais vadonis biedrs Stalīns savā vēsturiskajā runā pirms vēlēšanām Maskavas pilsētā Stalīna vēlēšanu apgabala vēlētāju sapulcē 1946. gada 9. februārī, runājot par Komunistiskās partijas darba plāniem tuvākajā nākotnē, nosprauda uzdevumu: atjaunot cietušos valsts rajonus, atjaunot rūpniecības un lauksaimniecības pirmskara līmeni un pēc tam vairāk vai mazāk šo līmeni pārsniegt.

Padomju tauta, Komunistiskās partijas iedvesmota un vadīta, pārvarēja pēckara grūtības un sekmīgi izpildīja Stalīna piecādu plāna galvenos uzdevumus, ko izvirzījis biedrs Stalīns. Mūsu socialistiskās Dzimtenes tautas saimniecībā un kultūrā sācies atkal jauns varens uzplaukums. Mūsu zeme uzsākusī gigantisko celtni būvi pie Volgas, Dņepras, Donas un Amudarjas, sākusī būvēt grandiozas hidrostatijas un kanālus, kādus pasaule vēl nepazīna. Padomju ļaudis lielā sajūsmā cīnās, lai realizētu komunistiskās celtniecības plānus, ko nospraudusi partija un Padomju valdība.

Vēsture pierādījusi, ka padomju sabiedriskā un valsts iekārta ir labākā sabiedrības organizācijas forma, dzīvotspējīgākā iekārta pasaulē. Zem Stalīna Konstitūcijas karoga attīstījusies un nostiprinājusies ista socialistiska demokrātija. Uz socialisma uzvaras pamata, uz strādnieku, zemnieku un intelligences interešu kopības un draudzīgas sadarbības pamata mūsu zemē attīstījušies un nostiprinājušies tādi virzītāji spēki kā padomju sabiedrības morāli politiskā vienība, PSRS tautu draudzība un padomju patriotisms. Tie ir Padomju valsts spēka un vareņības avots.

Balsojot par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par socialistiskās Dzimtenes vareņības tālāku nostiprināšanu, par to, lai mūsu Padomju valsts arī turpmāk būtu brīva un neatkarīga, stipra un neuzvarama, par to, lai augtu un nostiprinātos padomju tautas morāli politiskā vienība, lai padomju tauta arī turpmāk būtu vienota un saliedēta.

Realizējot gudro un taisnīgo Ļeņina-Stalīna nacionālo politiku, boļševiku partija radījusi visstiprāko daudzraciju valsti pasaulē — Padomju Socialistisko Republiku Savienību, saliedējusi visas mūsu zemes tautas vienotā draudzīgā brālīgā saimē. Sajā brīvo un līdztiesīgo tautu saimē laimīgi dzīvo un plaukst Latvijas Padomju Socialistiskā Republika — PSR Savienības neatņemama sastāvdaļa.

Tautu staliniskās draudzības dižais dzīvinošais spēks spīgti izpaužas socialistisko nāciju savstarpējā palīdzībā. Ar brālīgo tautu un vispirms ar lielās krievu tautas lielo palīdzību Padomju Latvija ātri sadziedēja smagās brūces, ko tai cirta karš, atjaunoja sagrauto tautas saimniecību un ievērojami pārsniedza savā ekonomikā pirmskara līmeni. Auglīgajā socialisma augsnē, dzīvojot socialistisko nāciju sadraudzībā, Latvija vēsturiski šajā laikā pārvarēja no kapitalisma mantoto atpalicību un sasniegusi vēl nebijušu politisku, saimniecisku un kultūras uzplaukumu.

Latvijas Komunistiskā (boļševiku) Partija arī turpmāk neapstājas stiprināt ciešo brālīgo sadarbību ar visām padomju tautām, cīnīsies par jauniem panākumiem komunisma celtniecībā.

Balsojot par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par latviešu tautas un visu PSRS tautu nesagraujamās brālīgās draudzības tālāku nostiprināšanu, par to, lai Latvijas Padomju Socialistiskā Republika kā vareņās Padomju Savienības neatņemama sastāvdaļa arī turpmāk būtu brīva un līdztiesīga, attīstītos un nostiprinātos socialistisko nāciju dižajā brālīgajā sadraudzībā.

Socialistiskā ekonomika, kas brīva no ražošanas anarhijas, nepazīst krīzes, bezdarba šausmas, masu nabadzību un citus kapitalisma trūmus un trūkumus, ir nesalīdzināmi pārkā par kapitalistisko ekonomiku.

Pēckara gados kapitalistiskajās zemēs arvien spēcīgāk izpaužas ekonomiskās krīzes pazīmes, samazinās ražošanas apjoms, aug bezdarbs. Turpretim padomju tauta, boļševiku partijas iedvesmota, gadu no gada gūst arvien jaunus grandiozas uzvaras. Piecādu plānā bija paredzēts palielināt visas Padomju Savienības rūpniecības produkciju par 48 procentiem, salīdzinot ar 1940. gadu. Šis piecādes uzdevums ievērojami pārsniegts. Jau 1950. gada 11 mēnešos PSRS rūpniecības kopprodukta pārsniedza pirmskara līmeni par 72 procentiem. Bet 1950. gadā rūpniecības kopprodukta, salīdzinot ar 1949. gadu, pieauga vēl par 23 procentiem. Tik straujā ražošanas pieaugums iespējams vienīgi uzvarējušā socialisma zeme.

Lielus panākumus rūpniecības attīstībā guvuši arī Padomju Latvijas darbaļaudis. 1950. gadā republikas rūpniecība caurmērā mēnesi deva gandrīz trīs reizes vairāk produkcijas nekā pirmskara — 1940. gadā un strādāja ievērojami augstākā līmenī, nekā bija paredzēts piecādes pēdējā gadā. Piecos gados, sākot ar 1945. gadu, republikas rūpniecības kopprodukta palielinājās 6 reizes.

Sajā laikā Latvijā attīstījušās pilnīgi jaunas rūpniecības nozares, ražo izstrādājumus, kādus nekad agrāk šeit neizgatavoja: elektrovilcienus, tramvaju vagonus, spēcīgus elektrodzinējus un generatorus, tālsatiksmes telefona centrales, tūkstoškilovatu turbinas, pilnmetala liellaivas, pārvietojamas elektrostacijas, kontroles un mērinstrumentus automašīnām un daudzus citus.

Republikas uzņēmumos sekmīgi ievieš jaunu modernu padomju tehniku, mechanizē ietilpīgos un smagos darbus.

Plaši izvērstā socialistiskā sacensība, stachanoviešu kustība, ražošanas novatoru pieredzes ieviešana — viss tas deva iespēju vairāk nekā divas reizes celt darba ražīgumu republikas uzņēmumos, palielināt produkcijas izlaidi, uzlabot tās kvalitāti, samazināt pašizmaksu.

Šie izcilie panākumi cīņā par visas mūsu zemes un Padomju Latvijas socialistiskās rūpniecības atjaunošanu un tālāku attīstīšanu gūti Komunistiskās partijas un mūsu lielā vadoņa un skolotāja biedra Stalīna ģenialajā vadībā.

Latvijas Komunistiskā (boļševiku) Partija kopā ar visiem darbaļaudim arī turpmāk cīnīsies par socialistiskās rūpniecības un transporta nemitīgu augšupeju.

Balsojot par komunistu un bezpartejisko bloku, vēlētāji balsos par mūsu republikas socialistiskās rūpniecības jaunu spēcīgu uzplaukumu, par to, lai ražošanā arvien vairāk ieviestu visjaunāko mūsdienu tehniku, lai arvien plašāk izplatītos labākās, pilnīgākās stachanoviešu darba metodes, par to, lai mūsu socialistiskā saimniecība nemitīgi un arvien straujāk virzītos uz priekšu.

Lielus panākumus padomju tauta guvusi lauksaimniecības attīstībā. Ar Padomju valdības milzīgo palīdzību un kolchoznieku pašizlīdzīgo darbu mūsu zemes lauksaimniecība sekmīgi pārvarējusi pēckara grūtības un nemitīgi iet augšup. Jau 1949. gadā socialistiskās lauksaimniecības kopprodukta visumā pārsniedza pirmskara līmeni. 1950. gadā graudaugu kultūru kopraža bija 7 miljardi 600 miljonu pudu. Stalīna pēckara piecādes pēdējam gadam noteiktais uzdevums graudaugu ražībā izpildīts ar uzviņu. Pagājušajā gadā vēl vairāk izaugusi un nostiprinājusies lauksaimniecības materiāli tehniskā bāze. Nepārtraukti palielinās sabiedriskais ganāmpulks kolchozos. Sekmīgi tiek realizēti grandiozais staliniskais dabas pārveidošanas plāns.

Ļoti dziļš revolucionārs apvērsums noticis šajos gados Latvijas laukos. Mūsu republikas darba zemnieki, kurus iedvesmojušas kolchozu iekārtas lieliskās uzvaras brālīgajās republikās, stingri un uz visiem laikiem nostājušies uz socialistiskā ceļa.

Mūsu republika kļuvusi par pilnīgas kolektivizācijas republiku — 98 procenti zemnieku saimniecību apvienojušies kolchozos. Desmitiem tūkstošiem laukstrādnieku un trūcīgo zemnieku, iestādāmie lauksaimniecības arteļos, atbrīvojušies

no budžu jūga, no nabadzības un trūkuma. Kolchozu iekārta pavērusi visai darba zemniecībai ceļu uz turīgu un kulturalu dzīvi.

Nenovērtējamu palīdzību mūsu zemniekiem sniegusi Savienības Valdība, apgādājot Latvijas laukus ar lielu skaitu traktoru, piekabīnāmo lauksaimniecības rīku, kuļmašīnu, kombaiņu un automašīnu. Republikā pašlaik darbojas simts mašīnu un traktoru stacijas. Salīdzinot ar 1945. gadu, traktoru parka jauda 1950. gadā pieaugusi septiņas reizes, bet traktoru darbu apjoms — 14 reizes. Lauksaimniecības kolektivizācija, nemitīga lauksaimniecības apgādāšana ar jaunāko padomju tehniku ļāvušas šajā laikā paplašināt sējumu platību un pacelt visu lauksaimniecības kultūru ražību.

Lielus sasniegumus republika guvusi lauksaimniecības galvenās nozares — lopkopības attīstībā. Mūsu kolchozi un padomju saimniecības pirms termiņa izpildījušas sabiedriskās produktīvās lopkopības attīstības trīs gadu valsts plānu.

Par varenu līdzekli lauksaimniecības tālākajā pacelšanā izvērtās kolchozu apvienošana, kas dod iespēju vēl labāk izmantot moderno tehniku, sekmīgi izlietot padomju agronomijas sasniegumus. Padomju Latvijas kolchoznieki sākuši jaunu kolchozu ciematu celšanu.

Lielā staliniskā dabas pārveidošanas plāna neatņemama sastāvdaļa ir pusotra miljona hektaru purvu un pārpurvoto zemju nosusināšana mūsu republikā. Ar Padomju Valdības lēmumu Latvijā iekārtotas ar bagātīgu tehniku apgādātas meliorācijas mašīnu stacijas, kas izvēršusas plaša mēroga meliorācijas darbus.

Mums ir visi nepieciešamie priekšnosacījumi vēl straujākai socialistiskās lauksaimniecības attīstībai. Mūsu tuvākais uzdevums ir 4—5 gados paplašināt kviešu un citu graudu kultūru sējumu platību, lai pilnīgi nodrošinātu republiku ar pašu zemē audzētu labību. Pamatojoties uz kolchozu un padomju saimniecību sabiedriskās produktīvās lopkopības tālāku attīstību, līdz 1955. gadam jāpalielina sviesta ražošana valsts pienotavās līdz 40 tūkstoš tonnām, cūkgaļas — līdz 50 tūkstoš tonnām gadā, kā arī ievērojami jāpaplašina citu lauksaimniecības produktu ražošana.

Partijas un valdības nospraustais mūsu republikas socialistiskās lauksaimniecības tālākās kāpināšanas plāns paver lielas iespējas kolchozu un padomju saimniecību tālākai nostiprināšanai un attīstībai, lauksaimniecības produktu pārpilnības radīšanai, kolchoznieku turības pavairošanai, visas tautas materiālās labklājības uzlabošanai.

Ievērojami panākumi lauksaimniecības attīstībā mūsu zemē un socialistiskās dzīves celšanā Latvijā laukos sasniegti Ļeņina-Stalīna partijas gudrajā vadībā.

Balsojot par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par kolchozu iekārtas tālāku uzplaukumu mūsu republikā, par socialistisko lauku pastāvīgu ražības un sabiedriskās lopkopības produktivitātes pieaugumu, par to, lai arī turpmāk stiprinātos un attīstītos mūsu kolchozi, padomju saimniecības un MTS, lai plašāk ieviestos lauksaimniecības darbā mechanizācija un padomju progresīvās agronomijas sasniegumi.

Līdz ar nemitīgu tautas saimniecības uzplaukumu pastāvīgi pieaug padomju tautas labklājība.

Laikā, kad visās kapitalistiskajās valstīs pieaug nabadzība un bezdarbs, katastrofiski pazeminās darbaļaužu dzīves līmenis, mūsu zemē darbaļaužu materiālais un kultūras līmenis nemitīgi ceļas. Tautas materiālās labklājības nemitīgā augšupeja ir socialistiskās sabiedrības attīstības likums.

Nacionālā ienākuma nemitīgais pieaugums mūsu valstī devis iespēju ievērojami uzlabot strādnieku, zemnieku un intelligences materiālo stāvokli. Strādnieku un kalpotāju ienākumi, rēķinot uz katru strādājošo, salīdzinot ar pirmskara līmeni, 1949. gadā palielinājušies par 24 procentiem, bet zemnieku ienākumi — vairāk nekā par 30 procentiem. 1950. gadā darbaļaužu ienākumi, salīdzinot ar 1949. gadu, palielinājušies vēl par 19 procentiem.

Naudas reforma un kartīšu sistēmas atcelšana, valsts mazumtirdzniecības cenu trīsreizējā pazemināšana pārtikas un masu patēriņa rūpniecības precēm spīgti rāda partijas un valdības nemitīgo gādību par darbaļaužu labklājības celšanu.

Padomju valsts pievērš lielu uzmanību darbaļaužu veselības aizsardzībai. Iedzīvotājiem sniedz bezmaksas medicīnisko palīdzību, izveidots plašs slimnīcu, polikliniku, ambulanču, kā arī mātes un bērna iestāžu tīkls. Medicīnisko kadru skaits mūsu republikā pieaudzis gandrīz piecas reizes. Latvijas sanatorijas un atpūtas nami ik mēnesi apkalpo ap 14 tūkstoš cilvēku. Lielu atbalstu sniedz daudz bērnu mātēm, veciem cilvēkiem, kā arī kara un darba invalīdiem.

Sie sasniegumi darbaļaužu materiālās labklājības celšanā panākti Komunistiskās partijas vadībā, pateicoties mūsu tēva

Turpinājums 2. lapas pusē

Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centralās Komitejas

AICINĀJUMS

visiem vēlētājiem, strādniekiem un strādniecēm, zemniekiem un zemniecēm, Padomju Armijas un Jūras Kara Flotes karavīriem, intelligenci

Turpinājums no 1. lapa pusē

un drūga lielā Staļina nemitīgajai gādībai par padomju tautas vajadzībām.

Latvijas Komunistiskā (bolševiku) Partija arī turpmāk cīnīsies par darbaļu materiālo dzīves līmeņa celšanu. Partija sprauž sev uzdevumu paplašināt dzīvojamo māju celtniecību, nemitīgi rūpēties par pilsētu un ciemu labiekārtošanu, par skolu, slimnīcu, bērnu, komunālo un kultūras iestāžu darba uzlabošanu.

Balsojot par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par mūsu tautas materialās labklājības tālāku celšanu, par rūpniecības preču un lauksaimniecības produktu pārpilnības radīšanu mūsu zemē, par padomju ļaužu kulturalu un pārtikušu dzīvi.

Savā vēsturiskajā 1946. gada 9. februara runā vēlētājiem mūsu lielais vadonis un skolotājs Josifs Visarionovičs Staļins izvirzīja padomju zinātniekiem uzdevumu tuvākajā laikā ne vien panākt, bet arī pārspēt zinātnes sasniegumus aiz mūsu valsts robežām. Bolševiku partija un Padomju valdība devušas padomju zinātniekiem visas iespējas izpildīt šo grandiozo uzdevumu. Staļinskās gādības un uzmanības apvelti, mūsu zinātnieki pēckara laikā atrisinājuši daudz svarīgu problēmu. Padomju zinātne apguvusi atomenerģijas noslēpumu.

Ievērojami panākumi pēckara piec gadē ir Padomju Latvijas zinātniekiem. Pirms pieciem gadiem nodibināta Latvijas PSR Zinātņu akadēmija, kas kļuvusi par visa zinātniski pētnieciskā darba centru republikā. Piecos gados Padomju Latvijas zinātnieki, cieši sadarbojoties ar strādniekiem un kolchozniekiem, atrisinājuši svarīgus jautājumus, kas saistīti ar republikas dabas bagātību pētīšanu un apgušanu, ar industrializācijas tālāku attīstību un lauksaimniecības uzplaukumu.

Republikā paplašinājies mācību iestāžu tīkls. Tiek realizēts likums par bērnu vispārējo izglītību, atvērta jaunas vakara skolas pieaugušajiem, tehniskumi un institūti. Pēdējos gados republikas galvaspilsētā — Rīgā vien sākušas darboties trīs jaunas augstākās mācību iestādes — medicīnas, teātra un fiziskās kultūras institūti. Latvijas pirmskolās, septiņgadīgajās, vidus- un augstskolās mācās vairāk nekā 325 tūkstoši cilvēku.

Latviešu tauta pamatoti lepojas ar latviešu padomju literatūras un mākslas panākumiem, kas gūti bolševiku partijas vadībā, pamatojoties uz tās lēmumiem ideoloģiskajos jautājumos. Daudzi latviešu rakstnieku darbi un latviešu teātru uzvedumi izpelnījušies Staļina premiju un plaši pazīstami aiz mūsu republikas robežām.

Padomju varas laikā visi galvenie marksisma-lenīnisma klasiķi darbi tulkti latviešu valodā un izdoti masu metienos. Latviešu valodā iznāk V. I. Leņina Raksti un J. V. Staļina Raksti. Tas ir izcils ieguldījums latviešu socialistiskās kultūras dārgumu krātuvē, Padomju Latvijas darbaļu komunistiskajā audzināšanā.

Latvijas Komunistiskā (bolševiku) Partija uzskata par svarīgu uzdevumu nepārtraukti virzīt uz priekšu progresīvās socialistiskās kultūras attīstību, padarīt visus strādniekus un zemniekus augsti apzinīgus, kulturalus un izglītus.

Balsojot par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par to, lai mūsu republikā tālāk uzplauktu kultura — nacionāla pēc formas un socialistiska pēc satura, par to, lai ne-

mitīgi ietu augšup progresīvā padomju zinātne, literatūra un māksla, par jauniem panākumiem tautas izglītībā.

Nododamās mierīgam jauncelsmes darbam, Padomju valsts nelokāmi piekopj miermīlīgu ārpolitiku, kuras mērķis ir stiprināt visu zemju un tautu starptautisko sadarbību. Gudrā staļinskā ārpolitika izceļ padomju tautas un visas pasaules darbaļu vitalās intereses. Apzinādamās socialistiskās iekārtas lielās priekšrocības, padomju tauta pārliecināta, ka divu sistēmu mierīgajā sacensībā nodrošināta socialisma uzvara pār kapitalismu. Mūsu tautas mierīgo darbu uzticami sarga Padomju Armija un Jūras Kara Flote.

Vienprātīgi atbalstīdama savas valdības miera politiku, padomju tauta stingri aizstāv mieru, atmako visus asiņainos nodomus, ko lolo nīknieki mierā ienaidnieki — amerikāņu un angļu imperialisti, kuri grib iegrist tautas jauna pasaules kara atvarā. PSRS tautas kopā ar tautas demokrātijas valsti darbaļaudīm, kopā ar mierā cīnītājiem visā pasaulē pacelušas savu dusmu pilno protesta balsi pret amerikāņu imperialistu bruņoto intervenciju un nedzirdētājam ļaundarībam Korejā. Padomju tauta vada cīņu par Korejas jautājuma atrisināšanu mierā, pret Rietumvācijas un Japānas pārvēršanu jaunos agresijas pērkļos, pret drudžaino bruņošanu, pret tautu nopiešanu verdzībā, par mieru visā pasaulē.

Padomju Latvijas darbaļaudis, tāpat kā visa daudzmiljonu padomju tauta, vienoti savā tieksmē pēc miera.

Padomju ļaudis noteikti zina, ka miera piekritēju spēki nepārvarami tāpēc, ka demokrātijas un socialisma nometne ir varenāka par imperialistisko nometni, tāpēc, ka šis nometnes priekšgalā ir lielā Padomju Savienība, ko vada biedrs Staļins.

Balsojot par staļinskā komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par PSRS gudro staļinisko ārpolitiku, par stingru mieru starp tautām, par visu amerikāņu un angļu kara kurinātāju agresijas plānu izjaukšanu, par to, lai pieņemtos plašumā, spēkā un uzvarētu starptautiskā cīnītāju frontē, par mieru, demokrātiju un socialismu.

Geniālo staļinisko dabas pārveidošanas plānu realizēšana, gigantisko Staļina laikmeta celtnu būve, nepārtrauktais darba ražīguma pieaugums, ietilpīgo darba procesu mechanizācija rūpniecībā un lauksaimniecībā, darbaļu kultūras un tehniskā zināšanu līmeņa nemīnīgā celšanās, padomju zinātnes un kultūras uzplaukums — viss tas spilgti un uzskatāmi liecina, ka kļūst par īstību komunistiskās celtniecības programma, ko nospraudusi bolševiku partija, biedrs Staļins.

Vissavienības Komunistiskās (bolševiku) Partijas vadībā, biedra Staļina gudrībā vadībā padomju tauta droši iet uz priekšu, uz gaišo nākotni. Visu padomju cilvēku svētās patriotiskās pienākums ir — komunisma uzvaras labā nenogurstoši stiprināt mūsu socialistiskās Dzimtenes un tās Bruņoto Spēku varenību, diendienā kāpināt darba ražīgumu, patrināt rūpniecības un lauksaimniecības produkcijas ražošanu, uzlabot tās kvalitāti un pazemināt pašizmaksu, sargāt un vairot sabiedrisko socialistisko īpašumu — darbaļu pārticības un kultūras dzīves avotu, attīstīt bolševistisko kritiku un paškritiku kā nepieciešamu priekšnosacījumu sekmīgai cīņai par komunismu, atdot visus savus spēkus, zināšanas un pieredzi komunistiskās sabiedrības celšanai.

Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centralā Komiteja

Balsojot par staļinskā komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem, vēlētāji balsos par visu uzvarošās Leņina-Staļina mācības triumfu, par komunisma pilnīgu uzvaru mūsu zemē.

Visa Leņina-Staļina partijas darbība ir piemērs, kā pašizliedzīgi kalpot tautai, socialistiskajai Dzimtenei.

Sava lielā vadoņa un skolotāja biedra Staļina vadībā komunistiskā partija stingri un droši ved mūsu zemes tautas uz priekšu, uz komunisma uzvaru.

Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centralā Komiteja aicina visus strādniekus un strādnieces, zemniekus un zemnieces, Padomju Armijas un Jūras Kara Flotes karavīrus, padomju intelligenci, visus vēlētājus Latvijas PSR Augstākās Padomes vēlēšanās vēl ciešāk sakļauties ap bolševiku partiju, ap padomju tautas vadoni lielo Staļinu cīņai par mūsu Dzimteni tālāku uzplaukumu, par komunisma pilnīgu uzvaru mūsu zemē.

Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centralā Komiteja aicina visus komunistus ar tādu pašu vienprātību balsot par bezpartejiskajiem deputātu kandidātiem kā par kandidātiem komunistiem. Bolševiku partija palaužas, ka bezpartejiskie vēlētāji balsos par deputātu kandidātiem komunistiem ar tādu pašu vienprātību kā par bezpartejiskajiem kandidātiem.

Latvijas Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centralā Komiteja aicina vēlētājus visus kā viens 1951. gada 18. februārī ierasties pie vēlēšanu urnām. Nedrīkst būt neviena vēlētāja, kas neizmantotu savu goda pilno tiesību vēlēt Latvijas PSR Augstākās Padomes deputātus.

1951. gada 18. februāris lai kļūst Padomju Latvijas darbaļaudim par visas tautas svētkiem, kas no jauna demonstrēs viņu vienību un saliedētību ap Leņina-Staļina partiju.

Biedri vēlētāji!

Balsojiet par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem!

Visi uz vēlēšanām!

Lai dzīvo mūsu lielā Dzimtene — Padomju Socialistisko Republiku Savienība!

Lai dzīvo Padomju Latvija — neatdalāmā Padomju Savienības sastāvdaļa!

Lai dzīvo mūsu zemes tautu nesatricināmā brālīgā draudzība!

Lai dzīvo staļinskā komunistu un bezpartejisko bloks Latvijas PSR Augstākās Padomes vēlēšanās!

Lai dzīvo Vissavienības Komunistiskā (bolševiku) Partija, Leņina-Staļina partija, cīnās rūdītājs padomju tautas avangards, visu mūsu uzvaru iedvesmotāja un organizētāja!

Lai dzīvo komunistiskās partijas un padomju tautas lielais vadonis un skolotājs — lielais Staļins!

STAĻINA PREMIJU KOMITEJA MĀKSLAI UN LITERATURAI

26. janvārī uz kārtējo sēdi sanāca Staļina premiju komiteja mākslai un literatūrai. Sēdi vadīja A. Fadejevs. Apbalvošanai ar Staļina premiju iesniegti 229 literāri sacerējumi. Tai skaitā 110 prozas, 64 — dzejas 34 — dramaturģijas, 21 — literatūrzinātnes un kritikas darbs.

Darou pieņemšana apbalvošanai ar Staļina premiju par 1950. gadu pabeigta.

Par prozas un dzejas sacerējumiem, kas iesniegti apbalvošanai ar Staļina premiju, ziņoja komitejas priekšsēdētāja vietnieks N. Tichonovs, par dramaturģiju — komitejas loceklis B. Lavrenevs, par literatūras kritiku un mākslas zinātni — A. Fadejevs PSRS kinematogrāfijas ministrs I. Bolšakovs ziņoja par apbalvošanai iesniegtajām mākslas un chronikālaj dokumentālajām filmām.

Nākamajā sēdē, 29. janvārī, komiteja apsprieda dailprozas, dzejas, dramaturģijas, literatūrzinātnes un literatūras kritikas sacerējumus, mākslas un dokumentālās kino filmas.

30. janvārī komitejas plenarsēdē apsprieda apbalvošanai ar Staļina premiju ieteiktās gleznas. Kopskaitā izvirzīts vairāk nekā 160 tēlotāja mākslas darbu. To lielākā daļa eksponēta 1950. gada Vissavienības mākslas izstādē. Starp gleznām, kas iesniegtas Staļina premiju piešķiršanai, ir mākslas meistaru un jauno mākslinieku darbi.

Komitejas sēdē piedalījās I. Grabars, A. Gerasimovs, N. Tichonovs, B. Johansonis, T. Chrennikovs, K. Simonovs, M. Člaureli, V. Klemenovs, K. Fedins, A. Goldenveizers un citi.

Kārtējā plenarsēdē, 1. februārī, komiteja pabeidza apspriest dailprozas, dzejas, dramaturģijas un tēlotāja mākslas darbus, kas izvirzīti apbalvošanai ar Staļina premiju.

Apspriešanās piedalījās N. Tichonovs, A. Popovs, V. Klemenovs, M. Iorahimovs, P. Brovka, A. Goldenveizers, A. Gerasimovs, A. Vlasovs, I. Grabars, S. Michalkovs, M. Člaureli un citi.

Staļina premiju komiteja mākslai un literatūrai savā kārtējā plenarsēdē 3. februārī rezumēja pirmos rezultātus, kād: gūti, apspriežot prozas, dzejas un dramaturģijas darbus, kinu un tēlotāja mākslas darbus, kas iesniegti apbalvošanai ar Staļina premiju par 1950. gadu. Apspriedē piedalījās komitejas locekļi — rakstnieki, mākslinieki, arhitekti, muzikālie darbinieki un mākslas meistari.

Turpmākas sēdēs Komiteja sāka izskatīt apbalvošanai iesniegtos darbus muzikā, teātra un arhitektūras nozarē. Komitejas teātra sekcijas locekļi izbraukuši uz Leningradu, Molotovu, Dnepropetrovsku un citām pilsētām, lai aplūkotu apbalvošanai ar Staļina premiju ieteiktās vietējo teātru izrādes.

8. februārī Staļina premiju komiteja apsprieda arhitektūras darbus, kas iesniegti apbalvošanai ar Staļina premiju par 1950. gadu Referēja PSRS Arhitektūras akadēmijas prezidents A. Mordvinovs.

Apspriedē piedalījās A. Vlasovs, V. Zabolotnijs, B. Kerbabaļevs, I. Grabars, K. Fedins, A. Goldenveizers, A. Gulakjans, M. Člaureli,

Rajona bibliotēka vēlēšanu kampaņā

Gatavojoties Latvijas PSR Augstākās Padomes vēlēšanām, pirmsvēlēšanu atlētācijā rosinājis piedalīties vairāki Cēsu rajona pilsētas un lauku bibliotekari, izmantojot vietējo padomju vēlēšanu kampaņā iegūto pieredzi.

Loti sekmīgi agitatoru pienākumus veic Cēsu rajona bibliotēkas darbinieces, apkalpojot pilsētas nomalē 3 namus ar 72 vēlētājiem. Viņas izskaidro vēlētājiem ne vien LPSR Augstākās Padomes vēlēšanu Nolikumu un Latvijas PSR Konstitūciju, bet arī iepazīstina ar jaunākajiem notikumiem Padomju Savienības un ārvalstu politiskajā, ekonomiskajā un kultūras dzīvē.

Organizējot vēlēšanu sēnākmes un literārās konferences, izgatavojot vēlēšanu vēltitus plakātus, lozungus un slēdžu avīzes, pirmsvēlēšanu atlētācijā starp lauku iedzīvotājiem ērti iesaiņotās Valves, Rauna, Ieriku un Raskuma ciema bibliotēkas.

Vēlētāji iepazīstas ar savu deputāta kandidāta daiļradi

Pagājušā svētdien Baldones rajona kultūras namā vēlētāji satikās ar deputāta kandidātu LPSR noplēnēm bagātā mākslas darbinieku Jāni Ozoliņu. Sarīkojumu kulinārijā Valsts kora koncerts, kurā starp citiem krievu un latviešu padomju komponistu darbiem plaši bija pārstāvēti arī Jāņa Ozoliņa daiļrade. Autora vadībā koris nodziedāja J. Ozoliņa dziesmas "Mana dzimtene", "Var", "Zvejnieku dziesmas", "Skaista mana zeme dzimst", "Tālu stiepjas tumsā sils", "Latviešu partizānu dziesma", "Trīs draugi". Nedaudz atzinība, ar ko klausītāji uzņēma šo dziesmu atskanojumu, bija jauns spilgts apliecinājums Jāņa Ozoliņa daiļrades dziļajam tautiskumam.

Latvijas PADOMJU RAKSTNIEKU SAVIENĪBA

Š. g. 8. februārī notika RS partijas pirmorganizācijas sapulce, kurā piedalījās arī gandrīz visi rakstnieki komunisti no citām pirmorganizācijām. Darā kārtībā divi svarīgi jautājumi:

1. LK(b)P Kirova rajona partijas aktīva lēmums (sakarā ar LK(b)P CK VII plenuma lēmumiem).

2. Kā izpildīts VK(b)P CK lēmums "Par Latvijas Padomju rakstnieku savienības darbu".

Referenti Jānis Grants un Zanis Grīva sapulces dalībniekiem atstāja abu lēmumu saturu un, balstoties uz pārliecināto fakti materiālu, kritiski analizēja RS līdzšinējo darbu.

Staro jautājumiem, kas sapulces gaitā izvirzījās pirmajā plānā, vispirms jāmin cīņa pret buržuaziskās ideoloģijas paliekām un buržuaziskā nacionalisma izpausmēm, kas vēl vienmēr konstatējamas dažu atsevišķu RS biedru darbībā un viņu politiskajā stāvī. Sapulce atzina, ka to bīstams šai zinā ir tas fakts, ka tādām tendencēm un noskaņām ne katreiz pietiekta visāsākā cīņa. Gluži otrādi — nomaņams kaitīgs liberalismis un samierināšanās ar tām. Ne tuvu sava uzdevuma augstums nav arī abi RS izdevumi — laikraksts "Literatūra un Māksla" un žurnāls "Karogs". Tāpat arī partijas organizācijas birojs nav izmantojis visas politiskā audzināšanas darba iespējas cīņā pret buržuaziskās ideoloģijas atliekiem un buržuaziskā nacionalisma izpausmēm mūsu republikas rakstnieku vidū.

Plaši un kritiski tika apskatīti politiskās modrības jautājumi. Vienprātīgi

biļā atzinums, ka arī te partijas organizācijas darbībā manāmi noteikti roci. Kritiski un paškritiski iztirzājot šīs parādības cēloņus, sapulce vienojās par konkrētiem pasākumiem, kas turpmāk veicami, lai saasinātu komunistu politisko modrību.

Daudz vērtības tika veltīta arī partijas disciplīnas, darba plānošanas, komjaunatnes, dažādiem daiļrades procesa un citiem jautājumiem.

Apspriežot otro darba kārtības punktu, sevišķi dzīvas debātes izvērtās, runājot par RS sekcijām. Rakstnieki komunisti atzina, ka sekciju darbs ir visas RS kā radošas organizācijas panākumu un kļūdu spoguļis. Vairāk par citām runātajām pievēršanās kritikas komisijai, kuras spēkos ievērojami pacelt latviešu padomju kritikas — šis ilgstoši atpaliekošās literatūras nozares līmenis. Tai jāuzņemas arī līdzatbildība par to, lai vistuvākajā laikā, pēc plaša un izsmeltoša iztirzājuma, tiktu konstatēti visos žanros latviešu padomju literatūras panākumi un kļūdas pagājušajā 1950. gadā.

Kā galvenie trūkumi sapulces norisē jāuzskata tas, ka vairāki runātāji, kritizējami negatīvas parādības, nepārādīja, kas darāms, lai tās novērstu, un arī tas, ka viens otrs debāšu dalībnieks vairāk nodarbojās ar sīkiem, šauri praktiskiem jautājumiem, nevis ar lielajām mezgla problemām.

Debātes piedalījās: bb Grīva, Krauklins, Protasovs, Ratners, Deglava, Feldmane, Krupnikova, Kaupužs, Berce, Kalpiņš, Muiznieks u. c.

Par abiem jautājumiem pieņemti konkrēti lēmumi.

J. SUDRABKALNS

Tautas uzticības vainagotie

Augstāko Padomju vēlēšanās padomju laudis izvirzījis par deputātu kandidātiem pāri par simts rakstnieku. Viņu vidū redzam izcilus vārda māksliniekus, kas pazīstami visā Padomju Savienībā, visā pasaulē. Tur ir krievi — Aleksandrs Fadejevs, Nikolajs Tičovs, Aleksejs Surkovs, Aleksandrs Tvardovskis, Michails Isakovskis, prozas un dzejas lielmeistari, dedzīgi un nenogurdināmi miera un komunisma cīnītāji. Tur ir ukraiņi — Aleksandrs Korneičuks, un Pavlo Tičina, baltkrievs Jakubs Kolass, kazachs Sabits Mukanovs, armenis Avetiks Isakjans, turkmenis Berdi Kerbabajevs, Igaunijas Augstākās Padomes Prezīdija Priekšsēdētājs dramaturgs Augusts Jakobsons. Mūsu brāļi lietuvij veltās redzēt savā Augstākajā Padomē desmit rakstniekus, un viņu saimē ir Lietuvas Augstākās Padomes Prezīdija Priekšsēdētājs Justas Paleckis, Kostas Korsakas, dzejnieks Teofilis Tilvitis, kura jauko poemu par aizmīnušajiem Lietuvas laukiem Maskavas žurnāls «Novij Mir» krievu tulkojumā nesēn darīja pieejamu visiem padomju lasītājiem. Nevienā kapitalistiskā valstī līdzīga aina nav sastopama, tur rakstnieks parlamentā vai atbildīgā valsts iestādē iekļūst pavisam reti un tad arī tikai kā vispazemīgākais un izdabīgākais kapitāla gūlainis. Vairākus tādus buržuazijas kalpus redzam mūsdienu Francijā, kur, piemēram, dzejnieks un lugu rakstnieks, mistiķis un dievmāte, apdziedātājs Pols Klodels ilggadīgā diplomata dienestā izaudzis par glūzi reālpolitisku tautas nodevēju, Hitlera, Vatikana un Volstrita agentu. Kapitols Vašingtonā gan laikam būs pats melnākais parlaments visā kapitāla valstī, un detektīvu, gangsteru, koruptantu romanu sacerētājiem nemaz nav sevišķi jānopūlē smadzenes — šis «parlaments» piegādā viņiem glūzi pasakainu dēķu un blēdību, izvirtušu ciniisma, neremdējamas mantkāres, intrigu un melu piesātinātu materiālu. Hovards Fastis šai namā nevar iekļūt, viņam laiņai atvēlēts cietsims.

Padomju Savienībā rakstnieki kopā ar visu citu profesiju pārstāvējiem darbojas valsts aparātā augstākos postēnos un visdemokrātiskākajā parlamentā pasaulē — Augstākajā Padomē. Izcilos padomju rakstniekus redzam miera cīnītāju avangardā. Ilja Erenburgs, KPFSR Augstākās Padomes deputāta kandidāts (PSRS Augstākajā Padomē viņu ievēlēja rīdzinieki), savās 60 gadu sviniņās Maskavā teiktā runā dzīli tveris cilvēku dzīvības gaitas. «Stafetes skrējens turpinās, un Prometeja uguns pārleto no rokas rokā. Stafeti pārņem ne vien paaudzes — dažreiz arī tautas. Kas gan šaubies, ka patlaban tieši uz mums gulstas atbildība par cilvēku kultūras likteni, ne vien par tās vērtību saglabāšanu, bet par tās turpināšanu, paplašināšanu, padziļināšanu.» Tik augstus uzdevumus saskata savā darbā padomju rakstnieki. Šiem uzdevumiem viņi kalpos arī kā deputāti.

Augstākās Padomes deputāta četrgadē nav nekāda šķērķa. Latīniski tas nozīmē — bez rūpēm, un, kā atceramies, senie romieši tā nosauca amatu, kurā nekā nav jādara, tikai alga jāsaņem. Deputāta gods mūsu zemē saistīts ar daudzlietu un dažādiem pienākumiem, ar jaunu darbu slodzi. Padomju deputāts lai ziedo visus savus spēkus tautai — māca ar savas cildenās darba dzīves paraugu mūsu Pirmās Kandidāts.

Padomju Latvijas Augstākās Padomes deputātu kandidātu saimē sastopamies ar četriem rakstniekiem. Viņi visi izpelnījušies mūsu tautas uzticību un mīlestību, viņu darbi kļuvuši pazīstami tālu aiz Latvijas robežām.

Deputāta kandidāts Andrejs Upits

Deputāta kandidāts Vilis Lācis

Vilis Lācis

kāda doma gan likta visu Andreja Upiša grāmatu pamatā? Tā ir doma par mūsu darba tautas sūro, grūto likteni, par strādnieku un kalpu taisnīgajām ilgām pēc brīvības un laimes, par cīņu, ko darba laudis gadsimtiem vērsusi pret apspiedējiem un izsūcējiem — no cara uz troņa līdz budzīm pašu sētā, par cīņu, kurā apspiestie nešaubīgi ticēja reiz sagraut veco pasauli. Zināšanu kāre, kas latviešu jauneklim nomāktības laikos allaž pareizi rādīja ceļu arī no sasmakušās, dūmainās būdas, Andrejam Upītim devusi rokās marksisma-lenīnisma atslēgas, kas palīdz atminēt visus noslēpumus, atšķēlināt visus mežņus. Kādreiz latviešu progresīvie lasītāji kāri šķīra lapu pēc lapas «Jauno avotos» Robežnieku cikla ievadījumā, — tur sagruva vecā patriarhālā Latvija, saimnieku dzimta; tur iesitas seja jaunas dzīves avotu žirgtais vēsums. Krākāja savos pamatos arī feodālā Latvija, un no liefvēnu midzeņa; nolādētās muižas sāka šauties liesmu mēles. Latviešu naudas maisu, mētpilsonu, budžu un aizsargu nelietības un neiedzības Andrejs Upits pēris un izsmējis kā neviens cits, parādījis veco iekārtu pareizā gaismā «Zālajā zemē» dzimtie Skrīveri izauguši par visas mūsu dzimtās zemes nagātnes nemaldīgu, brīnišķu spoguļi, kas rāda pagātni un nākotni. Un, lūk, meistars raksta jaunu romānu par revolucionāro Veldenbaumu, viņš sarakstījis latviešu literatūras vēsturi un vispasaules romānu vēsturi, monumentālus sējumus, kuros pagātnes darbi iegūst jaunu sistemu un jēgu. Andrejs Upits ir ārdītājs, kādam jābūt ikvienam rakstniekam, kamēr vēl vien kur pastāv vecā iekārta, kamēr vien cilvēku apziņā sakņojas kaļķīgas paliekas, un viņš ir cēlājs, kādam rakstniekam jābūt allaž un visur. Andrejs Upits kā varens ozols dzīlī ieaudzis Latvijas zemē, zariem sniedzamies tālu pasaulē.

savos romānos un lūgās dedzīgi atmasko un tiesā netaisno veco iekārtu, ilgojas jaunās un, to sasniedzis, attēlo tās gaisā ietekmi laudis. No Andreja Upiša bērības dienām viņu šķir gandrīz 30 gadī, viņš audzis un veidojies arī ciltī vidē, pie Daugavas un jūras, ostā, laivā un uz kuģa, bet viņu abu gaitas, darbi un uzskati satiekas un saprotas tik cieši, kā var savienoties tikai tie, kas ziedoja vieniem mērķiem, un kā saskan tagad visas paaudzes Padomju Savienībā, Vilis Lācis apzinīgā dzīvē sākas pirmā pasaules kara laikā, kara imperijas beigu cēlienā. Baroniem buržuaziskajā Latvijā muižu vairs nebija, bet viņi kā 'badīgi zirnekļi glūnēja no kaktiem un viņu plēsonīgais un trulais garš bija pilnā mērā pārgājis uz latviešu buržuaziju pilsētās un laukos — tā «Uguni un nakti» virsāitis uzlaiza nosistā Kangara spāvienu, viņa burvestības uzsūkdams, nodevības un varmācību stafeti turpinādams. (Tā mūsu diennās Volstrita amerikāni uzlaiza Hitlera tumšos, asinainos māņus, bet viņu stafeteļ jau paredzams kauna un posta pilns gals.) Kad Vilis Lācis sāka rakstīt grāmatas, viņš jau sajuta kaulos jaunos brīvos vējus un par spīti visiem ulmāniem bija optimisma un dzīves kūsājošo spēku pilns. Vinam bija svarīgi lai jaunie taisnīgie laiki atnāktu ātrāk, un viņš steigdzās rakstīt un strādāt. Tāpēc steigdzamies tagad mēs, visi padomju laudis un steigdzas strādāt, un celt simti miljoni jaunās brīvības zemes, — mums ir ļoti svarīgi kļūt stiprākiem un stiprākiem, uzcelt komunismu, tuvināt kapitalisma nenovēršamo bojā eju. Šo trauksmi, jauneklību Vilis Lācis sacerējumi izstaro līdz pat mūsu dienām.

Viņa varonu optimismam un patiesī-

tē un Maskavā, satiksmē ar krievu tautu, visā plašajā brāļu saimē latviešu rakstnieki guva pieredzi un pārdzīvojumus, kas savā intensitātē mēnesi pielīdzināja gadam, dodot ievirzi visam mūžam. Bolševiku partija un lielais Stalins izaudzināja viņus Padomju Latvijā. Par nožēlošanu dzejolēm Arvīds Grigulis liekas atmetis tagad ar roku (bet tie nav tik viegli nokratāmi!) un pievērsies dramaturģijai un literatūrzinātnei un kritikai. Viena lūgas lieliski palīdzējušas tūkstošiem cilvēku pareizi saskatīt buržuaziskās Latvijas valdošo šķiru derdzīgo un nelietīgo būtību, nodevēju nekrietno dabu, mētpilsonu ērmības un smieklīgumu (Grigulis ir apskaužami izmanīgs smēļējs un izsmēļējs), palīdzējušas saprast un iemīlēt ar sirdi un dvēseli jauno padomju cilvēku. Veiksmīgi Arvīds Grigulis darbojas universitatē, kur literatūras lekcijās viņa zināšanas sakūst ar mākslinieka temperamentu, zinātnieka apvienojas ar cīnītāju.

Fricis Rokpelnis

un Arvīds Grigulis pieder vienai paaudzei un kopā izstaigājuši strēlnieku gaitas. Drūmais buržuaziskās diktatūras režīms un padomju dzīves rīta blāzma, Lielais Tēvijas karš un pēckara jaunatneme viņu dvēselēs un darbos rada vienādas izjūtas, izvirza vienus un tos pašus mērķus. Padomju laikmeta sākumu, 1940. gadu, Fricis Rokpelnis tāpat kā Arvīds Grigulis var uzskatīt par savas rakstnieka darbības uzplaukuma ievadījumu. Fricis Rokpelnis dzimrās lielskais talants, asprātīgais humors, dzelīgā satira, dramatiķa spriegums pilnā mērā nobriest tikai padomju laikā. Daudzās jomās Fricis Rokpelnis ir ceļu laužējs un paskīrējs. Kopā ar Jūliju Vanagu viņš sarakstījis pirmo padomju lugu, kas zīmīgi saucas «Ceļu cirtēji», un libretu pirmajam padomju operai (Nila Grinfelda komponētaj «Rūtai»), kopā viņi abi radījuši arī Padomju Latvijas himnu. Fricim Rokpelinim visai jauki padodas dzejoļi, kas pašī prasās muzikā. Vairākus no tiem padomju komponisti pārkausējuši dziesmu zeltā, kas uz visiem laikiem paliks mūsu dziesmu fondā. Tēvijas kara strēlnieki sajūsmā dziedāja Jāņa Ozoliņa un citu komponistu dziesmas ar Frici Rokpelnī tekstiem. Tēvijas kara laikā, Fricis Rokpelnis bija latviešu mākslas ansambļa literārais vadītājs, vēlāk kļuva Rakstnieku savienības atbildīgais sekretārs, 1944. gadā — Mākslas lietu pārvaldes priekšnieks un šajā atbildīgajā postenī darbojas vēl tagad. No bērna dienām Fricis Rokpelnis bija iemēģis Raiņi, kādu laiku strādāja Raiņa muzejā Durbes pilī, un padomju laikā viņa mīlestība un zināšanas rada spožu piepildījumu lieliskajā filmā, kurā attēlota Raiņa jaunība un kurai viņš devis scenariju. Jauka dāvana lasītājiem pagājušajā gadā bija Fricis Rokpelnis dzejoļu grāmata «Auž māsa zvaigznī karogā». Cildenā tautu draudzības tema tur atskan skaidrā, sirsnīgā plūdomā. Lielais Stalins tur slavinātā vārdiem, kas nākuši no dedzīgās sirds.

Arvīds Grigulis

jaunībā agri saskatījis buržuaziskās Latvijas kroplīgos vaibstus, kas sākumā viņu padarīja grūtsirdīgu, bet protesta, jaunu ceļu meklētāja nemierīgais un bezbalīgais gars ātri vien guva uzvaru. Padomju laiks ir viņa istais jaunveidošanās un brieduma laiks. Kopā ar daudziem citiem latviešu rakstniekiem viņš nostāigāja kauju ceļu latviešu gvardu strēlnieku divīzijā, kas kļuva viņa otrā dzimtene, dodama virsīgu rūdījumu, sabiedriskas vienotības apziņu, jaunus un lielus mērķus. Strēlnieku kaujas brālībā un pašizliedzīgajā Dzimtenes mīlestībā Arvīds Grigulis guva reālu un drošu dzīves pamatu. Viņš ir smalks dzejnieks ar visai īpatnu stilu un formu un patstāvīgām domām, viņš ir arī izcilis stāstu rakstnieks, kam Lielais Tēvijas karš devis aizrautīgu vielu. Fron-

Deputāta kandidāts Arvīds Grigulis

Deputāta kandidāts Fricis Rokpelnis

Andrejs Upits

visu mūsu uzticīgi pildītis īpatna un sabiedrības augstāko likumu — atdevīvis savus spēkus radošam, uz priekšu virzošam darbam. Nesēn ar Zani Grīvu Lielvārdē un Skrīveros savaldzināti zeltvējam pie lapinas ar Andreja Upiša ķimeņi. To, kas lapinā bija iespiests, mēs sen jau zinājām. Tādā vēlēšanu lapinā nav ne plašu aprakstu, ne raību dzīves anekdotu, ne jūsmošanas, tur vieta tikai faktiem. Tur bija uzskaitītas Andreja Upiša radītās grāmatas visdažādākajās rakstniecības nozarēs, un mūsu domās tās glūzi taustāmi sadzīvējamās garā virtēnā un «arīndojās keloš p'auktos». Tur bija uzskaitīti darbi, kādus tautas rakstnieks patlaban veic, pienākumi, kādus viņš pilda, un visas šīs labi zināmas lietas dzīlī savilnoja dvēseli, ar tām kopā pašī it kā kļuvām lielāki un vērtīgāki. Tautas, cilvēces labā veiktā darba diženums cel cilvēku visu sabiedrību, visu tautu augšup. Gadi, vecum veco salīdzinājumu lietot, skrējusi kā putni, bet no aizskrējusiem mirklēm izauguši darbi, kas pacēlas kā mūžīgs kalns. No tā nu var redzēt daudz tālāk pasaulē nekā savā laikā varēja saredzēt Skrīveru zēns, no celmalas pakalna pāri Daugavai Jauniešgavā un apvāršņa mežos vērdamies. Baronu un cara kalpu verdzīnātā latviešu tauta kļuvusi brīva, tai pavērušās bezgalīgas tāles. Un

MICHAELS ZORINS

„CĪNĪTĀJA KĪNA”

Maskavā iznākusi Konstantina Simonova grāmata „Cīnītāja Kīna”. Tajā ievietoti apraksti, no kuriem daļa bija publicēta laikrakstā „Pravda” slejās.

Grāmatas priekšvārdā autors pastāsta, ka viņš apciemojis Kīnu 1949. gada rudenī padomju kultūras darbinieku delegācijas sastāvā. Simonovs bija klāt Pekinā Kīnas Tautas republikas proklamēšanas svinīgajā aktā, apmeklēja Sanchaju, Čžinaņu, Tjanczinu, Mukdeni, Čharbinu, bet pēc tam kā laikraksta „Pravda” korespondents atradās frontē Kīnas Tautas atbrīvošanas armijas vienībās. Viņš daudz redzējis un pārdzīvojis, sastapies ar interesantiem cilvēkiem, varonīgiem cīnītājiem, kurus izolējusi un izaudzinājuši Kīnas komunistiskā partija. Visu to Konstantins Simonovs notēlo savos aprakstos.

Iekams runāt par pašu grāmatu, gribas izteikt domas, kas rodas pēc tās izlasīšanas. Būtu tā tie ir apraksti, ceļojuma piezīmes, ceļojuma dienas grāmata — žanrs, kas literatūrā pastāv un attīstās ilgu gadu. Un tomēr šie apraksti ir savijpojoša mākslinieciskā sacerējums, tāpēc ka tajos nav ceļotāja vienaldzīgā, mierīgā objektīvisma, bet izpaužas padomju rakstnieka patriota temperaments, Staļina laikmeta dziļās humanisms, brālīgajām tautām veltītās cildenās mīlestības jūtas, kas tik raksturīgas padomju pilsonim. Šis īpašības padarījušas Konstantina Simonova grāmatu par augsti idejisku, mērķtiecīgu, revolucionāru darbu.

Gijs de Mopasans kādā vēstulē I. S. Turgeņevam ar rūgtumu pastāstīja, ka izdevējs prasot viņa aprakstus vienīgi dzīves veida, dzīves apstākļu, sadzīves attēlojumu bez jebkādiem secinājumiem, bez jebkādiem politiskajiem piejaukumiem, kas atmāskotu kolonizatorus.

Buržuaziskie izdevēji uzstāda šādu prasību rakstniekiem arī mūsu dienās. Kā zināms, neviens godīgs rakstnieks vai žurnālists nav varējis publicēt Anglijā savas piezīmes par spaņu tautas cīņu un cīšanās. Šie materiāli atrada sev vietu vienīgi komunistu laikraksta „Daily Worker” slejās. Angļu korespondents, komunist Ralfs Fokss, kas krita kaujā par republikanisko Spaniju, vienīgi pateicoties komunistiskajai presai, spēja darīt zināmas lasītājiem savas dziļi patiesās un savijpojošās korespondences par Spaniju. Buržuaziskie izdevēji izbijās no šiem draudīgajiem aprakstiem.

Korespondences no Korejas amerikāņu buržuaziskie žurnālisti tiksmīnās, runājot par Pchenjanu, Seulas un citu šīs daudzcietaus zemes pilsētu un ciemu nopostīšanu. Par šādiem spalvas gangsteriem ļoti labi pateiktis Konstantina Simonova grāmata „Cīnītāja Kīna”: „Atstāsim pilsētu rīkšu un lauku palankīnu nesēju eksotiskos aprakstus buržuazisko nelielu ziņā, to ziņā, kas vēl nesenu uzskatīja par gluži neiedomājamu lietu atgriezties no Kīnas savās mājās, kaut kur Misuri vai Kalifornijā, iepriekš nenofotografējies, sēdēt rīkšas diviņos vai pabāzot galvu no palankīnā kā no kādas supu būdas”.

Pagājušā gada 14. februārī parakstīts līgums par draudzību, savienību un savstarpēju palīdzību starp Padomju Savienību un Kīnas tautas republiku. Tai pašā laikā noslēgtas vienošanās par svarīgiem abas valstis interesējošiem politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem.

Padomju un kīniešu tautu draudzība, uzticība un savstarpējs atbalsts ir viena no svarīgākajām un stabilākajām vispārējā miera un drošības garantijām. Ar šo līgumu divas lielas valstis, kuru iedzīvotāju kopskaits sastāda gandrīz trešdaļu cilvēces, apvienojas apmēram kopīgi rīkoties, viena otru atbalstīt, lai sekmētu ekonomisko un kultūrolo progresu savās zemēs, paralizētu imperialistisko kara kurinātāju intrigas.

Padomju Savienības — Kīnas līgums spilgti jo spilgti parāda padomju ārējās politikas taisnīgumu un konsekventu miermīlību. Gadu desmitiem ilgajā, neaizslēgtajā Kīnas tautas cīņā pret feudālajiem un imperialistiskajiem apspiedējiem padomju tautas simpatijas un morālais atbalsts vienmēr bijis brīvības cīnītāju pusē. Jau 1919. gadā jaunā Padomju valsts nodibināja ar Kīnu līdztiesīgu kaimiņu attiecības, atteikdamās no visām cariskās Krievijas sagrābtajām privilēģijām. Kīniešu tautas uzvara cīņā pret

Can Kai-ši kļuvi amerikāņu imperialistiem kļuva iespējama vienīgi pēc fašistisko agresoru sakāves, kuras panākšanā pati galvenā loma piederēja lielā Staļina vadītajai padomju tautai.

Pagājušais gads kopā vēsturiskā līguma noslēgšanas. Šis īsais laiks posms pilnā apstiprinājis padomju un kīniešu tautu draudzības un sadarbības līguma milzīgo lomu Padomju Savienības un Kīnas varenības un drošības nostiprināšanā, starptautiskās miera un demokrātijas noņemnes saliedēšanā un aktivizēšanā.

Kīnas tautas republika ir viens no svarīgākajiem posmiem starptautiskajā miera frontē. Šā posma stiprināšana dara spēcīgāku visu miera fronti, Amerikāņu un angļu imperialistu neveiksmes viņu avanturistiskajā uzbrukumā mieram un tautu suverenitātei lielā mērā nosacījusi padomju un kīniešu tautu sadarbība, ko apliecina arī pagājušā gada noslēgtais draudzības, savienības un savstarpējās palīdzības līgums.

Sodien publicējam apskatu par Konstantina Simonova grāmatu „Cīnītāja Kīna”, kurā padomju rakstnieks spilgti parāda jaunās Kīnas grūto, varonības un pašizlīdzības pilno ceļu uz brīvību un patiesu demokrātiju, uz lielās kīniešu tautas ekonomikas un kultūras uzplaukumu.

laikā ir gtraujas un nesteidzīgas”. Lūk, Chenjānas pilsētas mers Mao Tuan-jao, 4. lauku armijas komisars Tan Čzens, divizijas komandieris Din Sens, Kara revolucionārās komitejas pilnvarotais Du Čjins, vecais ogļracs Lu Guan-mins, armijas komisars Oujan Vens un daudzi, ļoti daudzi citi izcilie laudis. Visu viņu dzīve ir cīņa par tautas laimi, par Kīnas atbrīvošanu no ārzemju un pašmāju imperialistu jūga.

Lasītājs, gluži tāpat kā grāmatas autors, dāvā šiem cilvēkiem savu mīlestību. Daudzi no viņiem karo nepārtukti divdesmit un vairāk gadu. Tautas vārdā viņi atsacījušies no mājām, no personīgās dzīves.

Līdzās varonīgās brīvās Kīnas pārstāvējiem grāmata parādīti arī kīniešu tautas nīknie ienaidnieki — muļķnieki, gomindānieši. Tāpat grāmata pastāstīja par vienkāršiem gomindāniešu zaidājiem, kas nomaļdiņusies, pievilti, iebiedēti, kas nezina, kālab viņi atrodas Can Kai-ši armijā.

Ja var tā izteikties, grāmata „Cīnītāja Kīna” ir piesātināta dzīvīgu tēliem, un autors pratis parādīt raksturojošu ikvienā no tiem, pratis atrast katram savas krāsas, pratis pastāstīt par jaunās Kīnas cēlājiem tā, ka lasītājs uzreiz piekars tiem ar visu sirdi, pratis pastāstīt arī par ienaidniekiem tā, ka lasītājs sāk tos ienīst ar to neremdināmo, svešloko naidu, kas ir spēcīgāks par lodi.

Tajās dienās, kad Konstantins Simonovs bija Kīnā, amerikāņu imperialisms vēl tikai gatavojās sagrābt Ziemeļkoreju, lai nokļūtu tuvāk Kīnas Tautas republikas robežām.

Tagad, kad grāmata laista klajā, Korejā plosās karš, ko izraisījuši amerikāņu agresori.

Lasot šo grāmatu par ceļa posmu, ko varonīgā Kīna jau nostāigājusi, mēs nevaram neatcerēties šīs tautas augstirdību un labirdību, nākot palīgā Korejas Tautas demokrātiskajai republikai tās grūtās dienās. Kīniešu brīvprātīgie, kas sniedz palīdzību roku saviem brāļiem korejiešiem, kuri cīnās pret Trumena-Makartura bandām, veikusi vēl vienu apbrīnošanas cēloni varoņdarbu, kura dēļ visa godīgā un progresīvā cilvēce cildina kīniešu tautu.

Konstantina Simonova grāmata nobeidzas ar 41. armijas komisara Oujan Vena interesanto vēstuli, kurā viens no izcilākajiem un tajā pašā laikā vienkāršākajiem Kīnas Tautas atbrīvošanas armijas politiskajiem darbiniekiem paskaidro, kā kīniešu tauta, tās armija mūcējās un mūcās no padomju tautas uzvarēt. Viņš raksta: „Mēs gribam vislabākajā veidā mācīties no Padomju Savienības. Šie vārdi raksturo to, kā dzīvo, cīnās un strādā lielā kīniešu tauta, tauta — uzvarētāja, tauta — darba rūke, kas izcīnījusi brīvību un neatkarību un tagad iet uz priekšu pa jaunās laimīgas dzīves celtniecības ceļu. Draudzība ar Padomju Savienību ir Kīnas varonīgās tautas spēks un varenība, Kīnas Tautas republikas tālākā uzplaukuma garantija.”

Padomju rakstnieku interesē vispirms tautas dzīve, tās armijas dzīve, kas radīta un izveidota šīs tautas aizsardzībai. Viņš skatīja Kīnu padomju cilvēka acīm, kurām bezgala dārgi un tuvi visas zemeslodes darba laudis. Ar padomju cilvēka sirdi viņš sajuta šīs lielās, strādīgās tautas bēdas un priekus. Lūk, tāpēc viņa grāmata, kas parāda tikai atsevišķus posmus kīniešu tautas dzīvē un darbā, sagādā lasītājam iespēju dziļāk un labāk iepazīties ar šo tautu.

Grāmatai „Cīnītāja Kīna” ir ļoti liela izglītojošā nozīme, bet vai var šo grāmatu novērtēt vienīgi no šāda viedokļa? Protams, ka ne. Svarīga ir ne tikai tās nozīmība šajā ziņā, svarīga ir ne tikai bagātīgais mākslinieciskais koloīris ar ko piesātināta šī grāmata. Konstantina Simonova aprakstos daudz uzmanības veltīts sadzīves, tikumu, paražu, tradīciju parādīšanai, bet tajos ir pats galvenais, kas padara šo grāmatu aktuālu un nepieciešamu — varonīgajai kīniešu tautai jābūt mīlestības un naids pret imperialistiskajiem iebrucējiem, amerikāņu agresoriem, neģēlīgajiem kara kurinātājiem.

Lasītājs par to pārliecinās, tiklīdz viņš ir pāvēris grāmatas pirmās lapas. Konstantins Simonovs pirmajā nodaļā raksta: „Nāc prātā, kā Tjanczinā man pienāca klāt pavecis vīrs zilā strādnieka blūzē. Acimredzot, viņš pavisam nesen bija sācis mācīties krievu valodu. Raudzīdamies man acīs, uztraukdamies un ar pūlēm, bet rūpīgi izrunādams krievu vārdus, viņš jautāja:

— Biedri, pasaki, tu mīli jauno Kīnu?
— Jā, biedri, es ļoti mīlu jauno Kīnu! — tāpat uztraucies atbildēju es viņam.”

Ikvienš padomju cilvēks, kura sirdī mājā liela, neizsīkstosa jaunās Kīnas tautai veltīta mīlestība, būtu gluži tāpat atbildējis uz jautājumu, ko iz-

teica tālajā Tjanczinā cilvēks zilā strādnieka blūzē.

Konstantins Simonovs savās ceļojuma piezīmēs ievērojis stingru secību. To stils ir gluds, mierīgs, palaikam liekas esam pat pārlieku vienkāršs. Bet šajā vienkāršībā slēpjas tā teicamā, īpašība, par kuru runāja Maksims Gorkijs: domas skaidrība un dziļums. Lūk, dažas rindīņas, kas to apliecina:

„1949. gada septītais novembris. Vēls vakars, lietains un tumšs. Pirms trim stundām mēs iebrucām Chenjanā — lielā aprīnā oīlētā Čhunanas provincē dienvidos... Lejā, zem loga uz priekšu un atpakaļ staigā ar šauteni plecā sargkareivis amerikāņu brezentā apmetni, kas uzņemts virs vatētajiem svārkjiem. Uz jumta un uz ielas brūga trokšņo bezgalīgais rudens lietus, kas vajā mūs visu ceļu.”

Liekas, rakstnieks ir pārlieku lakonisks. Bet cik skaidrs un izteiksmīgs ir viņa sniegtais tēlojums!

Kīnas Tautas atbrīvošanas armijas kareivjiem, vīrsnīkiem un ģenerāļiem, partijās darbiniekiem, jaunās Kīnas administratīvo organu darbiniekiem autors veltī siltus, sirsnīgus vārdus, un stāstījumu izpaužas viņa mīlestība, kas dāvāta šiem cilvēkiem. Aprakstot viņu ārējo izskatu, viņu vienkāršo apģērbu, viņu cildeno mieru un pārliecību par savu galīgo uzvaru, viņu virsīkību un drosmi, viņu ārkārtīgi lielo izturību, autors atklāj šo cilvēku raksturus, parāda Kīnas daudzmiljonu tautas varonības avotus.

„Nāc prātā, ceļa biedrs vilcienā, braucot no Pekinas uz Sanchaju, neliela auguma, jauneklīga izskata pulka komandieris, zemnieks no Čzjanas provinces. Sešpadsmit gadus vecs viņš stājās Tautas Armijā un „karoja tās rindās no sava mūža trīsdesmit septītiem gadiem divdesmit vienu gadu, sīkdam karavīra gaitas kā zēns — rokas taurējās.”

Nāc prātā mierīgi pa pakāpieniem uz tribīni ejotais pavecais, plicīgais,

sturojumā, kā tas panākts Helenas un viņas tēva, profesora de Vinji telos. Šī luga būtu izcilis dramaturģijas darbs.

Ja abas iepriekšējās lugas vēltas tieši miera cīņas, tagadnes varenākās kustības atlešanai, tad L. Seigina luga „Gadu simtēja vidū” šo pašu cildeno mērķi panāk, atmāskojot agresorus, jauna kara kurinātājus. Autors ar viņam piemēoto dramaturģisko prasmi spilgti attēlo „kara laboratorijas”, parāda daudzas šīs „laboratorijas” slēpēns atspērs. Var sacīt, ka L. Seigina luga ir atomu bumbas radīšanas vēsture, amerikāņu šantāžistikas atomu diplomātijas izcēlšanās un tās kauna pilnās izgašanās vēsture.

Lugas centrālā figura — norvēģu fizikā Rikards Bergs. Viņš ir viens no raksturīgākajiem Rietumelpas zinātniekiem, zīmēts ar visām viņa maldībām, svārstībām, aizspriedumiem, ar visu viņa naivo ticību rietumu un amerikāņu „demokrātijai” iestādījumu „svētumiem”. Bergs dziļi pārliecināts humanists, viņš tic, ka atomu enerģija var kalpot cilvēcei, ka atomu enerģija var kalpot cilvēcei labklājībai. Viņš strādā pie atomu ieroču izveidošanas tikai tāpēc, ka no visas sirds nīst fašismu, kas verdzina viņa dzimto Norvēģiju. Tomēr savā politiskajā naivitātē viņš nesaredz, ka amerikāņu imperialisms būdā neatšķiras no hitlerisma un fašisma.

Naivitate — politiskā, zinātnē, dzīvē. — tā ir viena no galvenām iezīmēm Berga rakstūrā. Viņš ir tik naivs, ka pat pieļauj, ka amerikāņu viņu patiesi „enolaun”, aizvedot zemūdenē no nacistu okupētās Norvēģijas, lai gan patiesībā Hitleris šo stūrgalvīgo profesoru, kurš nevēlas strādāt viņa labā, pavisam vienkārši iemaina amerikāņiem, saņemot pret nacistu rūpniecībai tik nepieciešamo moliūdenu. Viņš savā naivitātē notie kāda Volstrita magnāta — mistera Doda — svētloģajiem „anāl”-votumiem, ka atomu bumba retiks pielietota, pirms to nepielietos ienaidnieks. Kad norisinājies Hirošimas katastrofa, Dods atkal prot pārliecināt naivo zinātnieku, ka pie tās vainīgs prezidents, lai gan

atomu bumbas un arī paša prezidenta īstenais saimnieks ir tas pats Dods...

Jo dziļāka bija Berga naivitate un maldīšanās, jo asāk un spilgtāk iezīmējās viņa atmošanās. Ieraudzījis notikumus to pareizā gaismā, Bergs noteikti pāriet progresīvās cilvēces nometnē, miera piekritēju nometnē. Un tad šī varonīgā cilvēka gribu, kurš patiesi nožēlo izdarītās kļūdas, nespēj salauzt nekādi draudi, šantāžas vai mēģinājumi viņu iespaidot ar zelta spīdumu.

L. Seigina luga iespaidīgi zīmēts mistera Doda tēls Nav daudz tādu lugu, kurās ienaidnieks būtu parādīts tik gudrs, bīstams un riebijs. Luga „Gadu simtēja vidū” L. Seigins sevi apliecinašis ne vien kā labu dramaturgu, kas prot risināt interesantu sīzetu, bet arī kā dramaturgu, kas spēj radīt iespaidīgus skatuves tēlus.

Viens no viņa lugas trūkumiem ir tāds, ka nav pietiekami izteiksmīgi parādīti spēki, kas nostājas pret kara kurinātājiem. Tiesa, luga darbojas padomju zinātnieks-fizikā Irina Prochorova, sieviete ar lielu gribas spēku un prātu. Bet viņa parādās tikai divās ainās un tad arī vienīgi tāpēc, lai piedalītos diskusijās. Paša lugas darbībā ne viņa, ne arī kāds cits no miera frontes cīnītājiem ņem aktīvu dalību. Berga palīga — profesora Maka Bagdolla, „sarkanā nēģera” epizodiskā figura, arī nespēj aizpildīt šo robu.

L. Seigina luga uzrakstīta dzīvā, asprātīgā valodā, tā ļoti skatuviska, un tas, kopā ar lugas ideliski vērtīgo īpašību, pa kurām jau minējām, nodrošinās tai panākumus uz teātra skatuves.

Mēs konspektīvi iepazīstinām ar trim miera cīņā veltītām padomju dramaturģu lugām. Bet šādu darbu skaits ir daudz lielāks: jāpiemin J. Dolmatovs — luga „Miers”, J. Krotkova — „Džons — miera kareivis” un citas. Mūsu republikas teātros miera lema repertuāros nav pietiekami parādīta. Lugu izvēle ir liela, un mūsu vadošiem skatuves kolektīviem arī laiks visiem spēkiem ieslēgties cīņā par mieru.

JAUNAS LUGAS

TAGADNES GALVENĀ TEMA

Istam rakstniekam šodien nav svarīgākas, aktuālākas un cildenākas tēmas kā cīņa par mieru. Dabiski, ka visprogresīvākās, vishumanākās literatūras — padomju literatūras — pārstāvi šai tēmai kļēvi atsaukušies. Sekojot dzejniekiem un prozaikiem, cīņā par mieru ar sava žanra izteiksmes līdzekļiem piedalās arī padomju dramaturgi. Nav ne mazāko šaubu, ka 1950.—1951. gada sezonā mūsu teātru repertuāros šī tagadnes galvenā tema gūs daudzpusīgu atspoguļojumu.

Mēs pievēršamies trīs autoru trim jaunām lugām. Šo rakstnieku daiļrades pagēmieni ir dažādi, atšķirīgi viņu darbu sīzētā un tēlu raksturojumā, šo lugu darbības risinās dažādos laikos un dažādās vietās — bet visas trīs šīs lugas apvieno viena īpašība: tās ir darbi, kas rakstīti ar kveļu sirdi, tie pauž cildenās miera idejas.

Divas lugas — D. Umanska „Parīze — Stalingradas iela” un S. Krušinska „Rietumos” attēlo patiesus tagadnes notikumus Eiropas rietumos.

Umanska luga darbība norisinās pašā Francijas sirdī. Tas nav gadījums, ka autors galvenajiem varoņiem liek dzīvot ielā, kas nosaukta slavenās Stalingradas vārdā. Ar to viņš pasvīturo Parīzes strādnieku stiprumu un cīņas izturību. Ne amerikāņu dolāri, ne par šiem dolāriem uzpirktie policisti un nodevēji nespēj salauzt varonīgo pretošanās kustību, kas Parīzē ne vien Stalingradas ielā, bet visā pilsētā arvien pieaug.

Luga iecerēta kā tagadnes kronika. Autors parāda, kā jēkši, izmantojot pašreizējo Francijas varasviru perkamību, cenšas piesavināties veselu valsti un tās tautu. Tikpat pārliecināši parādīta kārtējā amerikāņu „klūdišanās aprēķinos”, tas, kā viņi „pērķ mājā bez saimnieka ziņas”. Jo īstais saimnieks — franču

tauta un pirmām kārtām varonīgā Francijas strādnieku šķira, ko vada slavenā komunistiskā partija, neģēlīgi dārijuma dalībniekiem to parāda skaidri un nepārprotami.

Lugas darbību izraisa notikums, kas parasts maršalietās zemēs: amerikāņi par lielu naudu nopirkuši traktoru rūpniecību un vēlas to pārkārtot kā materiālu ražošanai. Sava nelokāmā un gudrā vadītāja, komunistu — mehanika Gustava Bretona iedvesmoti, rūpnieks strādnieki šim nodomam pretojas. Streiks, ko atbalsta citi Parīzes uzņēmumi, baidās sekmi: jaunie rūpnieki „saimnieki”, kopā ar vecajiem, piespiesti atkāpties, rūpniecība turpina traktoru ražošanu, kas tik nepieciešami Francijas zemniekiem un cīņai par mieru.

Dramaturga nopelns ir tas, ka viņš patiesīgi parāda Francijas strādnieku šķiras dzīvi un cīņas. Īpaši izteiksmīgi autoram izdevies parādīt centrālo tēlu — mehaniku Gustavu Bretonu — rūpnieks un rajona strādnieku vadītāju, tāpat citus pozitīvos tēlus.

Interesanti tvertis konflikts, kas risinās Bretonu ģimenē. Vecāko dēlu — inženieri Zaku, kas izskolots par vecāku sūri pelnītiem līdzekļiem, jēkši pratuši apmānīt: viņš kļūst par savas šķiras negatīvu, no kura visi tuvinieki novēršas. Pret dēlu — nodevēju nostājas ne tikai tēvs — komunistis, brālis, māsa, bet arī māte, kura, kā visas mātes, protams, mīl savu auklējumu. Zaks nožēlojamā veidā aiziet no dzīves: amerikāņi viņu aukstāsinīgi „novāc no ceļas”, kad viņš nav vairs vajadzīgs, pārvēršot šo noziegumu par pašnāvību. Zaka liktenis ir bargs atgādinājums visiem nodevējiem un reneģatiem.

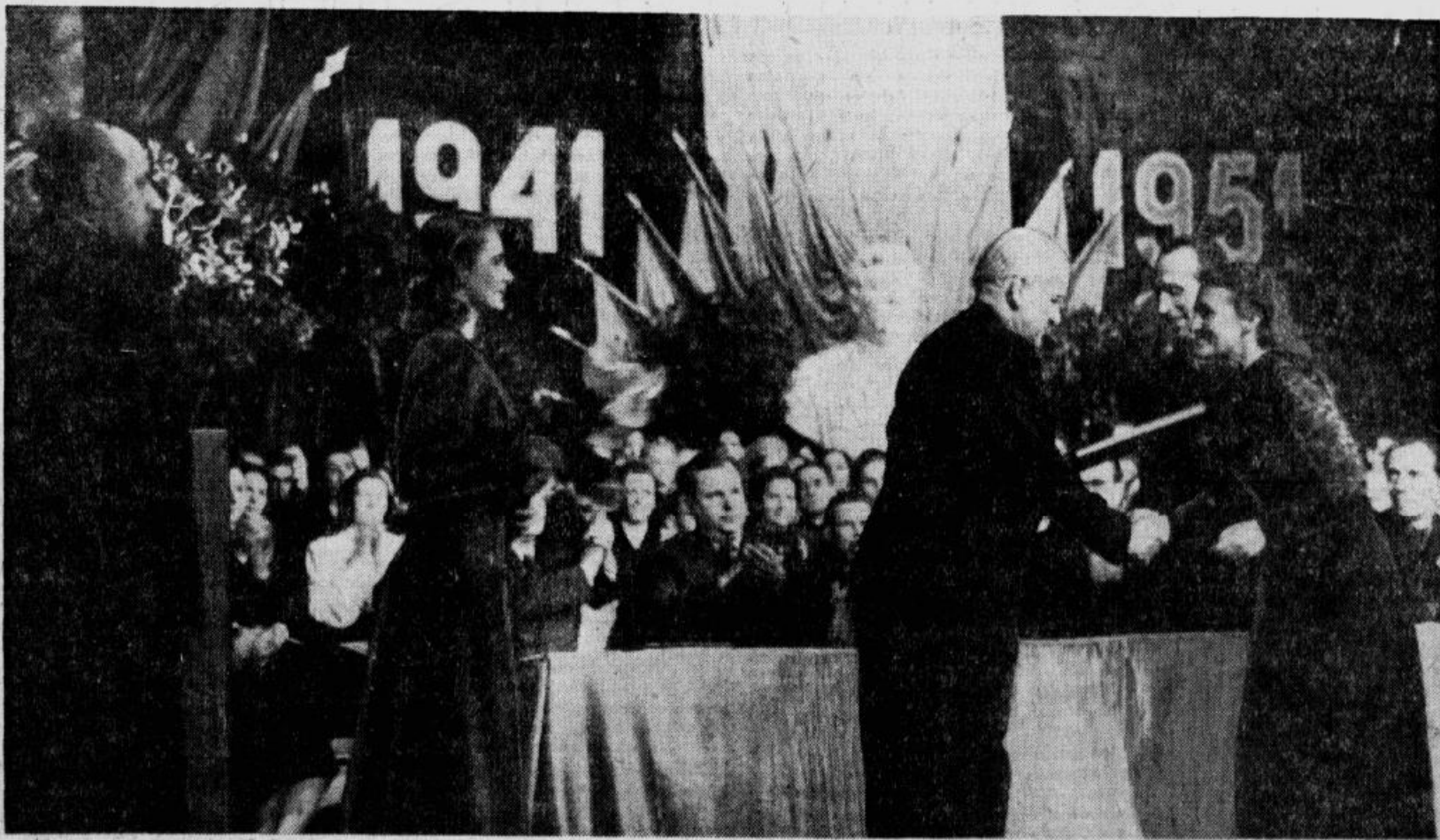
D. Umanska luga ir arī dažādi trūkumi: pāvirši, tikai dažos vilcienos tajā zīmēta parastu vāksna Stokholmas Uzsaucumam, nepietiekami izveidoti atsevišķi tēli, piemēram, Bretona jaunākais dēls André, labējais socialistis Flieri u. c. Šie trūkumi samērā viegli novēršami, veicot attiecīgos labojumus, lugu iestudējot.

Atšķirībā no Umanska lugas, kurā intelligence darbojas tikai otrā plānā, S. Krušinskas savā lugā — „Rietumos” galveno vērību pievēršis tieši Eiropas intelligences aprindu pārstāvjiem. Tiesa, dramaturgs parāda arī strādnieku šķiras pārstāvjus. Tā viena no lugas galvenajām varoņēm ir vienkārša franču sieviete — strādniece Mari, kas atkārtu uz skatuves franču patriotes Raimondas Djenas varoņdarbu, kurā autors vēltījis savu sacerējumu. Blakus Mari luga darbojas vēl otra varone — apdāvinātā vijolniece Helena de Viņji, profesora chirurga meila, kuras tēvs neredz noteiktu ceļu cīņā par mieru. Ari Helenas tēls zīmēts spēcīgi un interesanti.

Lugas darbība norisinās vienā no Francijas piejūras provincēm, dienvidos, vai, kā autors norāda, — „lielā Eiropas pilsētā, uz dienvidiem no Berlīnes meridiāna”. Ar to pasvītrots, ka līdzīgi notikumi, — amerikāņu kara lidlauka būve, atņemot zemniekiem pēdējo zemes gabaliņu, ar to izsauktie streiki, nelikumīgā senatoru-komunistu apcietināšana, demonstrantu apšaušana — un līdzīgas parādības patlaban ir tipiskas jebkurai maršalietās Rietumelpas valstij vai novadam.

Krušinska luga asi publicistiskā šā vārda vislabākajā nozīmē. Ja patiesos tagadnes varoņu komunistu tēli, ko luga parstāv senatori Arturs Buže, viņa māsa Mari, Anatols, Zenni, Mado un Gi, būtu parādīti tikpat dziļā psiholoģiskā rak-

Latvijas PSR Valsts Jaunatnes teatra 10 gadu jubileja

Atzīmējot Jaunatnes teatra pastāvēšanas 10 gadadienu, notika svinīga sanāksme un teatra kolektīva godināšana, ko ievadīja Latvijas LKJS CK pārstāvis J. Andersons. Pēc Mākslas lietu pārvaldes priekšnieka b. Rokpeļa referāta par teatra attīstību un sasniegumiem Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētāja vietniece b. Auguste pasniedza Goda Rakstu, ar ko teātris apbalvots par panākumiem skatuves mākslas izkopšanā un jaunatnes, komunistiskajā audzināšanā. Ar tādēļ Goda Rakstiem apbalvoti arī daudzi Jaunatnes teatra mākslinieki un darbinieki. Goda Rakstus par veiksmīgu darbu teatra kolektīva pārstāvjiem pasniedza arī no VLKJS CK un no Latvijas LKJS CK.

Jubilejas sarakojumā, apsveicot teatra kolektīvu, runāja Latvijas K(b)P CK sekretārs b. A. Peļše, Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. Avotins, mākslas darbinieku arodbiedrības, Rīgas teātru, jaunatnes un pionieru organizāciju pārstāvji.

Attēlā: Latvijas PSR Operas un baleta teātra delegācija apsveic Jaunatnes teatra kolektīvu.

ŠEKSPIRS UZ REAKCIJAS MOKU RATA

Iztapdams Volstritam un tā līdzekrējējiem, reakcionārais buržuaziskais teātris meklē arvien jaunus panēmienus vienkāršo cilvēku apmāšanai. Militarisma, kanibalisma sludināšana, detektīvi un erotika tumsonīgajiem reakcionāriem vairs neliekas pietiekami iedarbīgi līdzekļi darba ļaužu uzmanības novirzīšanai no reālās īstenības, no šķiru cīņas. Pievienojoties obskurantajiem filozofiem, kuri cenšas satricināt ticību pašai objektīvās pasaules eksistencei, reakcionārie dramaturgi dzīvu cilvēku tēlus savās lugās aizstāj ar irracionālām, fantastiskām būtnēm — psihiski nenormālu varoņu slimīgās fantāzijas augļi. Tā, piemēram, Roberta Odi lugu «Pērkonakals darboja», personāži, kas pastāv vienīgi psihiski nenosvērtā varoņa iedomās. Saprotams, ka publikā šiem murgiem panākumu nav.

Plašas skatītāju aprindās vēl saista vienīgi klasisko lugu uzvedumi. Mūsu dienas simptomātiska publikas lielā interese par Šekspīru, — vēl 1949. gada jūlijā konstatēja angļu kritiķis Rojs Volkers. Bet kā tad klasiku darbi īsti izskatās uz modernās buržuaziskās skatuves? Reakcijai nav pieņemama Šekspīra kvēlā ticība cilvēkam, dzīvi apliecinot, optimistiskā noskaņa viņa darbos, viņa varoņu lielais garīgais spēks. Spekulēdami uz plašo masu dziļo interesi par Šekspīra nemirstīgajiem sacerējumiem, reakcionārie teātri «darbinieki» izmet viņa darbu patieso saturu, Renesanses laikmeta ģenija humanismu aizstāj ar izvēršām dekadentiskām «idejām». Pēdējos gados šī neklītrā falsifikācija pieņemusi neredzēti plašus apmērus.

Viens no visjaunākajiem un nekautīgākajiem Šekspīra pārtaisījumiem ir angļu režisora Perds. «Viņa traktējuma, — raksta kāds angļu žurnāls, — Šekspīra dramaturģiskās pārveidošanas par personiskām fantastiskām atmiņām: galvenais varonis pārveidots par varoņu un viņu ticību iedomājas it kā pagātnē notikušu». Ar režisora vieglo roku Jago pārveidots par ... Otello «atmiņu produktu». Makbets savus noziegumus izdara nevis īstenībā, bet pats savā apziņā. Komedija «Kā jums tik» inscenēta kā Rozalīnas «atmiņas».

Saskaņā ar tā paša žurnāla atzinumu, «Perds sagrozījis visus faktus un Šekspīra darbiem devis pilnīgi patvaļīgu traktējumu. Perds savos centienos nav viens. Imperialistiskās reakcijas citadēļi Oksfordā, universitātes teātri, līdzīgi «apstrādāti» arī «Hamlets». Te visas darbojošās personas sniegtas kā Horācija fantāzijas augļi. Šo izrādi recenzēdams, žurnāls raksta: «... liks, Horācija lugā nemaz nepiedalījās, bet raudzījās uz to no malas, it kā viņš būtu radījis visus pārējos tēlus, līcis tiem darboties, noticis to rīcībai». Līdz galējībai ciniski šai «ziņātnes templī» izrēķinājušies arī ar Šekspīra lugas tekstus — «te pie mums ir darbība, vienmēr darbība, visa plāpšana (!) nonemta. Nav dzejas, nav filozofijas, nav garo monologu». Izskropotajam darba saturam pilnam atbilst arī inscenējuma forma: darbība pārnēsta uz XVIII gadsimtu, bet personāžiem piešķirts «dramatiskas irrealitātes raksturs».

Buržuaziskajos reakcionārajos teātros plaši pielietotais «režisora» panēmiens pārcelt Šekspīra lugu darbību uz citu gadsimtu, panēmiens, kas it kā pasvītrot dramaturģa sacerējumu «mūžīgumu», īstenībā vajadzīgs to idejiskā satura izkroplošanai. Lūk, ko par «Julija Cezara» inscenējumu, kas uz angļu skatuves veikts 1950. gadā, raksta pati angļu prese. «Kas par traģēdiju tā bija un kur tā notika, — tam uzmanību nepievērš, lugas sīzēts tika traktēts tik naturaliski, it kā Šekspīrs uzrakstījis nevis lugu, bet kino filmas scenariju».

Vēl jaunāks liktenis piemēlējis lugu «Spītnieces savaldības», kas pēc «pārstrādāšanas» par neklītru muzikālo komediju «Skūpstī mani, Ket» kļuvusi par sezonas «grāvēju» Nujorkas Brodveja. Šekspīra lugas sīzēta ievita nepieklājīga divu «zvaigžņu» — izrādē kopīgi piedalīties spiesta aktiera un viņa bijušās sievas — intriga.

Uz modernās buržuaziskās skatuves Šekspīra traģēdijas bieži vien pārvēršas par melodramām, pie kam reakcionārā kritika paziņo, ka Šekspīra lugu inscenējumu panākumu kļūda esot «garīgās jēgas piešķiršana melodramai». Nikni izkroplo arī Šekspīra varoņu tēlus. Grūti pielaut aizdomas, ka angļu prese nav runājusi no sirds, kad tā šādi novērtējusi Šekspīra varoņu lomu tēlotājus. Izrādās, ka Hamlets — Džozefs O'Koners — «ir pilnasinīgs un viegli uzbudināms atlēts... spēcija uzbudinājuma brīžos viņa vārdi izlīst kā runas šrapnelis», bet Arengo Džonsa Ofelija lomā rada «amoralas galma skaistules» tēlu.

Īpaši spārīgi falsificē traģedijas «Otello» jēgu. Kā zināms, šai darbā Šekspīrs sava varoņa godīgumu, cēlumu un humanismu stāda pretim viņa apkārtne esošo pļēsoņu nelietībai un zemiskumam. Stāstu par savā vienģabalainībā un dziļumā vienreizīgo Otello un Dezdemonas mīlestību, kas iet bojā sadursmē ar godkāres un savtības pasauli, reakcionārā kritika ar maksimālu cinismu raksturo kā «nēģera un viņa blondines stāstu». Kādā Londonas teātrī Otello traktē kā «jaunu, skaistu un bezrūpīgu mauru, kura sejā pastāvīgi izplūst bezjēdzīgs smaids». Falstafs ar savu šausmošo humoru tajā pašā teātrī iztēlots par «izvirtušu sala veci».

Nevar neatzīmēt, ka visus Šekspīra inscenējumus Rietumos raksturo galēji zems aktieru izpildījuma līmenis. Pat buržuaziskā kritika norāda, ka Šekspīra varoņu traktējumā nedrīkstot pielietot panēmienus, kas izmantojami gangsteru tēlu radīšanai. Raksta «Šekspīrs šodien» angļu kritiķis Rojs Volkers, piemēram, atzīmē, ka mēģinājums Šekspīra darbos pielietot «modernās aktiera tehnikas priekšrocības» rada aplamus efektus. Daudzu aktieru dzīšanās pēc pašreklāmas noved pie pasaulē dramaturģijas ģenija darbu apsmiešanas. Tā, piemēram, lai aktierim — Hamleta lomas tēlotājam dotu iespēju parādīt sevi publikai nevainojamā tērnā, svītro Ofelijas vārdus par Hamleta nevēlīgo izskatu. Katrā vadošā aktieris uzņemas izpildīt visas galvenās lomas — sākot ar Ofeliju un beidzot ar lediju Makbetu, sākot ar Ham-

letu un beidzot ar Falstafu, nerēķinoties ar izpildītāja aktierisko dotumu nepiemērotību Šekspīra varoņiem.

Aktierus, kuri darbam ar Šekspīra tēliem cenšas pieiet godīgi, bieži vien lielā mērā traucē nekaunīgais, jebkuru jēgu zaudējošais Šekspīra inscenējumu dekoratīvais ietērs, ko angļu un amerikāņu reakcionārā teātra kritika ceļ vai debesis. «Galvenais — tā ir dekorācija» — tādēļ vadmotīvs ir lielākajai daļai rakstu par Šekspīra lugu inscenējumiem. Taču pievērsīsimies faktiem.

Stredfordas festivālā parādītā «Makbets» inscenējuma dekorācijas pārsteidz ar nejēdzīgi gigantiskajiem apmēriem un, kā to atzīst kritiķi, «nomač vadošos aktierus, atņemot viņiem iespēju panākt kaut vai kādu efektu». Recenzijā par «Divpadsmitās nakts» inscenējumu «Old Week» teātri teikts: «Dekoratīvā ietērpā raksturs liek vēlēties daudz ko labāku, jo tajā nav jēgas. Dekorācijas attēlo vārtus, durvis, kam ar lugu nav nekā kopīga un kuru vienīgais uzdevums — izskatīties skaisti». «Hamleta» dekoratīvā ietērpā tai pašā teātrī sastāvēja no kāpnēm, «kas ved nekur». Minētie piemēri, kuru skaitu varētu palielināt līdz bezgalībai, liecina, ka trūdošā buržuaziskā reakcionārā teātra inscenējumu dekoratīvais ietērs paklāts uzdevumam izkroplot, bet nevis atklāt lielā dramaturģa darbu jēgu.

Buržuaziju apsaulinojošie modernie angļu inscenētāji, padzenot no Šekspīra lugām viņa dzīvi apliecinotā optimistisko garu, viņa dziļi humanās idejas par vispusīgu harmonisku personības attīstību, tās aizstāj ar aicinājumu atteikties no cīņas un samierināties ar kapitalistisko īstenību. Ar cinisku atklātību par to runā angļu reakcionārais kritiķis Vilsons Naits. Pēc viņa domām, Šekspīram «jāpalīdz apvienot dažādu šķirisku virzienu ļaužu grupas». Naits aicina izmest no Šekspīra darbiem dzīvi apliecinotā jēgu, aiziet no reālās dzīves ideju un simbolu pasaulē: «Visam mūsu simbolismam, ko liekām lugā, jābūt cilvēciskam, siltam, reālam, bet ne realistiskam... režisoram jāie-dziļinās lugas metafiziskajā serdē».

Nekādu reālu aktuālu problēmu! Abstraktu launā un jābā, dzīvības un nāves «ideju» cīņa — lūk, ko prasa šis XX gadsimta tumsa!

Tai laikā, kad reakcijas aģenti un imperialisma dienderi noliedz, izkroplo un aptumšo Šekspīra darbu jēgu, progresīvie aizrobežas mākslas darbinieki Šekspīram nemirstīgo mantojumu izmanto kā cīņas karogu pret reakciju. Bet apstākļos, kad viss progresīvais un demokratisks tiek vajāts, šādi inscenējumi Rietumos kļūst par retu parādību. Tikai uz padomju skatuves un sociālistiskās attīstības ceļu ejošo valstu teātros Šekspīra lugas gūst cieņīgu scenisku iemiesojumu.

Padomju laudis cienī Šekspīra varoņu dzīves spēkus, viņu gribu uzvarēt neapvēršamības spēkus. Gadiem un gadu desmitiem Šekspīra lugas neiziet no mūsu teātru repertuāra, bet padomju režisori un aktieri rūpīgi un ar mīlestību atveido Šekspīra ģenija radītos lietišķos darbus.

A. Vistins

(«Sovetskoe Iskustvo» 10. num.)

Muzikalās audzināšanas jautājums muzikas skolās un muzikas vidusskolās

Turpinājums no 5. lapa pusē

labāk izskaidrot pareizo darba panēmienus. Pēc aizrādījumiem skolotājs no jauna pacietīgi vēro audzēkņa «puspatstāvīgo» darbu.

Tāda klavieru stundas forma atklāj audzēkņa trūkumus un faktiskās zināšanas vislabāk: izrādās, ka pat apdāvināti audzēkņi, kas dzird otra klāvu vissmalkākās nianšes, nedzird savas visrupjākās kļūdas, ka spēles atkārtojumos jauca pareizais ar nepareizo, ka audzēkņi neprot ilgāku laiku lēni un koncentrēti strādāt. Audzēkņi pat neapzinās, ka darba process sastāv no divām daļām — no pareizā atrašanās un nostiprināšanās. Skolotāja aizrādījumus skolnieks gan saprot, bet neprot tos praktiski pielietot. Jāievēro, ka visas šīs kļūdas notiek skolotāja klātbūtnē, kad skolnieks cenšas strādāt uzmanīgi un pareizi. Nav grūti iedomāties, kā šādi pianisti strādā mājās! Pieredze rāda, ka šāds skolnieka patstāvīgais darbs skolotāja klātbūtnē dod iespēju pedagogam visizdevīgākajos apstākļos izraisīt savu pedagogisko tehniku kā arī liek skolniekam visās izjust pareiza darba produktivitāti, vērtību un atklāj audzēkņa faktiskās zināšanas un spējas. Šādas stundas, protams, jānotur sistematiski, kamēr skolnieks pilnīgi izprot un pieņem pie jaunā, pareizā patstāvīgā darba.

Muzikas skolām kas tautas masās rod jaunos talantus un sagatavo tos

Lekcijas un kino filmas vēlēšanu dzīvokļos

Kādas lekcijas jūs grūbētu noklausīties? — Tā Lietuvas PSR Valsts centrālās bibliotēkas agitatori jautāja vēlētajiem, kas dzīvo Kauno ielā.

Agitatoru kolektīvs uz šo jautājumu sacēma daudzas atbildes. Pamatojoties uz tām, sastādīja tematisku plānu kino lektoriju darbam vēlēšanu dzīvokļos. Pirmo lekciju — par mūsu Dzimtenes galvaspilsētu — Maskavu, kādu bija izvēlējušies 5. nama iedzīvotāji, agitators Tamošis nolaišā šofera Gužinska dzīvoklī. Savu stāstu agitators

muzikas vidusskolām un Konservatorijai, kur tos veido par profesionāliem muzikāliem, jautājums par patstāvības audzināšanu ir sevišķi svarīgs. Kāds gan būs nākošais skolotājs, pianists, muzikāls, ja tas kā audzēkņis nav iemācījies patstāvīgi domāt un strādāt!

Lai veiktu šos uzdevumus un pārveidotu jaunatnes muzikālo audzināšanu, pedagogiem jāleklājas kopīgā darbā un ar kritikas un paskritikas palīdzību jāpilnveido audzināšanas darbs. Jāsaprot, ka jebkura audzēkņa panākumi ir visa muzikas kolektīva lepnums un katra audzēkņa trūkumi — mūsu kopīgie spēki. Tāpat nepieciešami katram pedagogam celt savu profesionālo spēles kvalitāti, kā arī pilnīgi pārvaldīt audzēkņa repertuāru, mājās rūpīgi pārdomājot nākošās stundas vielu un veidu kā aktuālais uzdevums vislabāk atrisināms. Neizsmeļams ierosmes avots ir padomju pedagogijas zinātne, kas cieši saistīta ar praktisku pieredzi un kuru devuši mums tādi meistari kā Staņislavskis, Igumnovs, Glodenvelzers, Neihaušs, Feinbergs u.c.

Būtu nepieciešams, lai Valsts konservatorijā ar saviem speciālistiem, profesoriem, docentiem un pedagogiem uzņemtos šefību par rejonu muzikas skolām un vidusskolām, tādējādi sniežot palīdzību jau pašā mācību procesā un laikus pievērst uzmanību nākamajiem profesionālajiem muzikāliem.

papildināja, demonstrējams šaurfilmu. Pēc vēlēšanu pieprasījuma šādas lekcijas noorganizētas arī pensionāres Mikalauskienes, kalpotāja Grabauska dzīvokļos, kā arī pie citiem 3. un 7. nama iedzīvotājiem. Atbilstoši pārrunu tematam šeit arī demonstrēja kino filmas par Padomju Ļaunību, par brīvību mīlošo tautu miera cīņu un citas.

Kino filmu demonstrēšana vēlēšanu dzīvokļos noorganizēta daudzos Kaunas vēlēšanu iecirkņos.

Nākamajā nedēļā

○ Koknese Valsts vīru kora vīru vokālā ansambla koncerts. 13. februārī koncerta atkārtojums Ogrē.

13. februārī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā jauno tulkotāju sanāksme. Sākums plkst. 18.

14. februārī Mākslas darbinieku nama bērnu lektorijā A. Livānes lekcija «Padomju cilvēka tēls dailliteratūrā». Sākums plkst. 16.

15. februārī Dailes teātri pārrunas par A. Ostrovska lugu «Pēdējais upuris» inscenējumu Referents A. Karapovs. Sākums plkst. 16.

16. februārī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā dramaturģijas sekcijas sanāksme. Izlirzās Fr. Rokpeļa lugu «Ugunis pie upes». Referenti V. Brūlāne un Z. Grīva. Sākums plkst. 17.

○ Latvijas Padomju mākslinieku savienībā jauno mākslinieku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 17.